

बढ्दो तापक्रमसँगै हिमालय
देशहरूमा भौगर्भिक विपद्को जोखिम

वैज्ञानिकहरूले हिमनदी तथा उच्च हिमाली पर्याम्रोस्ट तापक्रम वृद्धिप्रति दशकौंसम्म प्रतिक्रिया जनाउने भएकाले विगतमा भइसकेको तापक्रम वृद्धिले भविष्यमा समेत पहाडी संरचनालाई अस्थिर बनाउने प्रक्रिया अघि बढाइसकेको चेतावनी दिएका छन् । भविष्यमा यस्ता घटना रोक्न उच्च हिमालयको निरन्तर वैज्ञानिक निगरानी, हिमनदी तथा पर्याम्रोस्टको अध्ययन, पूर्वसूचना प्रणालीको सुदृढीकरण र सीमापार तथ्यांक आदानप्रदानसँगै जीवाश्म इन्धनको प्रयोग घटाउने विश्वव्यापी प्रयासलाई तीव्र बनाउनुपर्ने अध्ययनको निष्कर्ष छ ।

■ प्रगति टकाल/काठमाडौं

हिमालय क्षेत्रमा तीव्र गतिमा बढिरहेको तापक्रमले नेपालजस्ता विकासोन्मुख तथा जलवायु जोखिममा रहेका मुलुकको अनुकूलन क्षमतामाथि चुनौती थपिंदै गएको छ। हिमनदी पग्लिने, सञ्चैभरी हिउँले ढाकेको क्षेत्रमा कला पहाडमा परिणत हुने र भौगर्भिक विपदको जोखिम बढ्दै जाने क्रमले तीव्रता पाएको वैज्ञानिक अध्ययनले देखाएको छ।

वरुड वेदर एट्रिव्युसन (डब्ल्युडब्ल्युए) का वैज्ञानिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय हिमनदीविज्ञको वैज्ञानिक विश्लेषणले मानव सिर्जित तापक्रम वृद्धिले उच्च हिमालयको वातावरणमा दीर्घकालीन परिवर्तन ल्याउँदा हिमनदी पतलिने, 'पर्माफ्रोस्ट' पलिने र पहाडी चट्टान कमजोर हुने अवस्था सिर्जना भएको जनाएको छ ।

नेपाल-चीन सीमा क्षेत्रमा गत भदौ १० गते

गएको चट्टान-हिमपहिरो तथा बाढीमा भूगर्भीय कारणसँगै दशकौंदेखिको जलवायु परिवर्तनले उच्च हिमाली क्षेत्रमा पारेको प्रभावले जोखिम बढाएको वैज्ञानिकको निष्कर्ष छ ।

‘भदौ १० मा लाङटाङ लिखुड हिमालबाट ठूलो परिमाणमा चट्टान हिमनदी खसेरछ। त्यसले रूपी, हिउ र योगानसहितको विनाशकारी बाढीको पानी भएको हो,’ अध्ययनमा भनिएको छ। वैज्ञानिकहरूले यसलाई कुनै एउटा चरम मौसमी घटनाको परिणाममात्र नभई विभिन्न जलवायु तथा भूगर्भीय कारणबाट एकैपटक जोडिएर भएको बहोभागिक विपद् भनेका छन्।

Figure 2.1: Climate-sensitive and other key preconditioning processes potentially contributing to failure. Conceptual representation of the main mechanisms through which climate variability and climate change may have influenced the stability of the Rasuwa rock wall in addition to earthquake preconditioning.

च न-हिमको ठूलो क्षति

प्रारम्भिकरूपमा उक्त घटना भूकम्पका कारण भएको हुनसक्ने अनुमान गरिए पनि पछिल्ला वैज्ञानिक

प्रमाणले करिब दुई वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको चट्टानी भित्तो र हिमनदीको ठूलो भाग एकैपटक खसेपछि विपद् सुरु भएको देखाएको छ ।
'करिब पाँच हजार १५० मिटरको उचाइबाट

भर्रेको चट्टानसहितको हिउँको ढिक्को करिब तीन हजार ७५० मिटर उचाइको उपत्यकामा आइपुगेको थियो, ठूलो परिमाणको चट्टान र हिम खस्दा उत्पन्न ऊर्जाले भूकम्पजस्तै भूकम्पीय तरंग सिर्जना गरेको

विद्यालयको पहुँचमै छैनन् २७ हजार बालबालिका

~~टिकाराम सुनार/सुदूरपश्चिम~~

सुदूरपश्चिममा विद्यालय प्रवेश गर्ने बालबालिकाको संख्या धेरै भए पनि सबै विद्यार्थीको शैक्षिक यात्रा माथिल्लो कक्षासम्म पुग्न सकेको छैन । यहाँ अझै पाँचदेखि १२ वर्ष उमेर समूहका करिब २७ हजार बालबालिका अझै विद्यालयवाहिर छन् । यस्तै, विद्यालयमा रहेका विद्यार्थीको तहगत संख्या, विद्यालय छाड्ने, कक्षा दोहोऱ्याउने र माथिल्लो कक्षामा उक्लिनै नदरले पनि विद्यालयमा प्रवेश गरेपछि, विद्यार्थीलाई निरन्तरता दिन चुनौती रहेको देखाएको छ ।

प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय र प्रदेश शिक्षा निर्देशनालयको तथ्यांकले कक्षा १-१२ मा अध्ययनरत विद्यार्थीको संख्या २०८० सालमा सात लाख ४४ हजार ६२१ रहेकामा २०८१ सालमा सात लाख २५ हजार ६२७ र २०८२ सालमा सात लाख चार हजार ६९२ मा भनेको देखाउँछन् । यसले दुई वर्षमा विद्यार्थी संख्या २९ हजार १५१ ले घटेको र माथिल्लो कक्षामा विद्यार्थीको निरन्तरताको चुनौती रहेको प्रस्ट पारेको छ । वि.सं. २०८२ मा कक्षा १-५ मा तीन लाख ३४ हजार १७७ विद्यार्थी रहेकामा कक्षा ६-८ मा एक लाख ९५ हजार ७४२, कक्षा ९-१० मा एक लाख ९९२ र कक्षा ११-१२ मा ६४ हजार ७०० विद्यार्थी छन् । यसरी आधारभूत तहबाट माध्यमिक तहको माथिल्लो कक्षामा पुग्दा विद्यार्थीको संख्या उल्लेख्यरूपमा घट्दै गएको विवरणमा उल्लेख छ ।

कक्षा ९-१० मा पनि २०८० सालको एक लाख १४ हजार २७७ विद्यार्थीबाट २०८२ सालमा एक लाख १९२ मा भर्नेको छ। कक्षा ११-१२ को विद्यार्थी संख्या भने सोही अवधिमा ७७ हजार ७३१ बाट घटेर ६८ हजार ७०० पुगेको छ। दुई वर्षमा कक्षा ११-१२ को विद्यार्थी संख्या २९ हजार ९१ अर्थात् करिब २७ प्रतिशतले घटेको हो। सामाजिक विकास मन्त्रालयका शिक्षा निदेशक उपसचिव जयदेव महारा यी तथ्यांकले वालवर्गिकालाई	खुद भन्ने गरेको शैक्षिक खुद भन्ने प्रतिशत २५.१ प्रतिशत जिल्ला
--	---

जिल्हागतस्तरमा सबैभन्दा बढी कैलालीमा नौ हजार नौ बालबालिका विद्यालय बाहिर छन् । यस्तै कञ्चनपुरमा चार हजार ९१०, अछाममा दुई हजार ४८२, डोटीमा दुई हजार २०९, बैतडीमा दुई हजार २०० र बझाङमा दुई हजार १३८ जना छन् । बाजुरामा एक हजार ५४५, दार्चुलामा एक हजार २७२ र डडेलधुरामा एक हजार २२० जना विद्यालय बाहिर छन् ।

कक्षा बढ्दै जाँदा निरन्तरताको खाडल

प्रदेश शिक्षा निर्देशनालयका अनुसार
सुदूरपश्चिममा कक्षा ५ सम्मको निम्नतरता दर
८५.५ प्रतिशत र कक्षा ८ सम्मको ७९.९ प्रतिशत
छ। कक्षा ८ सम्मको यो दर राष्ट्रिय औसत ७९.८
प्रतिशतभन्दा केही कम हो। माथिल्लो तहमा पढ्दा
खुद भर्नादरको अन्तर अझ फराकिलो बन्दै जाने
गरेको विवरणमा उल्लेख छ। सन् २०२५/२६ को
शैक्षिक सूचकअनुसार सुदूरपश्चिममा कक्षा १-१० को
खुद भर्नादर ६९.३ प्रतिशत र कक्षा ११-१२ को २९.३
प्रतिशत छ। राष्ट्रियस्तरमा यी दर क्रमशः ७३.६ र
३५.९ प्रतिशत छन् ।

जिल्लागत रूपमा कक्षा ११-१२ को खुद भर्ना दरमा पनि ठूलो अन्तर छ । डोटीमा १३.७ प्रतिशत, डडेलधरामा १६

र वैज्ञानिक विश्लेषणअनुसार उक्त ऊर्जा करिव ५.५ म्याग्निच्युडको भूकम्प बराबर थियो,' अध्ययनमा भनिएको छ।

पहाडबाट खसेको चट्टान, हिम र भग्नावशेष तीव्र गतिमा तल भर्दा घर्षण तथा यान्त्रिक ऊर्जाका कारण हिड पग्लिएको र थप पानी उत्पन्न भएको हुनसक्ने अध्ययनले जनाएको छ ।

त्यस्तै त्यस क्षेत्रका स-सना खाल्टोमा जमेको हिम तथा हिमनदीमुनिको पानी र पर्माफ्रोस्ट क्षेत्रमा रहेको पानीसमेत मिसिँदा ठूलो परिमाणमा पानी, हिम चट्टान र ग्रेनाइटको मिश्रण बनेको अध्ययन रिपोर्टमा उल्लेख छ। उक्त मिश्रणले विनाशकारी ग्रेनानयुक्त वाढीको रूप लिएको हो।

सात मिनेटमै रसुवागढी

अध्ययनअनुसार चट्टानसहितको हिउको भेल उद्दामस्थलदेखि रसुवागढी नाकाबाट २२ किलोमिटर तलको क्षेत्रमा करिब सात मिनेटभै पुगेको थियो । यसको औसत गति प्रतिघण्टा १८८ किलोमिटर रहेको अनुमान गरिएको छ । अत्यन्त निम्न गतिको बाढीले रसुवागढी सीमा क्षेत्र, टिम्बुर् बजार तथा स्याङ्फुर्जेसी आसपासका संचरचनामा ठूलो क्षति पुऱ्याएको थियो । बाढीबाट त्यस क्षेत्रमा रहेका स्थानीय, तीर्थयात्री, सीमा सुरक्षाकर्मी तथा जलविद्युत आयोजनामा कार्यरतमजदुरीको ठूलो क्षति भएको छ ।

बाढीले ढिट्मुरे तथा वेत्रावतीजस्ता बजारमा अपुरणीय क्षति पुऱ्याउनका साथै त्यस क्षेत्रको पहिचानसमेत बोकेका ठूला ढुंगा र महत्त्वपूर्ण सम्पदा भवनसमेत नदीले बगाएको अध्ययनमा उल्लेख छ ।

करिव सात घण्टाभन्दा कम समयमै बाढी २०० किलोमिटर तल देवघाट पुगेको र त्यहाँ नदीको बाह्रवा दोब्बरभन्दा बढी भई प्रतिसेकेण्ड करिव पाँच हजार ८५० घनमिटर पुगेको वैज्ञानिकले निष्कर्ष निकालेका छन् । एक अध्ययनअनुसार करिव दुई करोड घनमिटर अतिरिक्त पानी चार घण्टाभन्दा कम समयमा बगेको अनुमान गरिएको छ ।

‘बाहीले करिव तीन करोड पाँच लाख घनमिटर ग्रेगान तथा भग्नावशेष शुपारेको धियो । त्यसवाट कृषि भूमि, वस्ती, सडक, पुल तथा जलविद्युत् आयोजनामा ठूलो क्षति पुगेको छ । ग्लाचिमासमेत त्रिशुली नदीको जलसतह ८.५ मिटर बढेको देखिन्छ,’ अध्ययनले जनाएको छ ।

शून्य डिग्रीको सिमाना प्रतिदशक १०० मिटर माथि

अध्ययनअनुसार जीवाश्म इन्धनको प्रयोगबाट उत्पन्न मानव सिर्जित तापक्रम वृद्धिदेखि उच्च हिमालयमा शून्य डिग्री सेल्सियसको तापक्रम रहने सीमा अर्थात् 'जिरो डिग्री आइसोथर्म' प्रतिदशक करिब १०० मिटरको दरले माथि साँदै लगेको छ ।

▶▶ क्रमशः पृष्ठ ५ म

प्रतिशत र दायुलमा २१.७ प्रतिशत हुँदा कैलालीमा ३४.३ र कञ्चनपुरमा ३२.९ प्रतिशत छ। शिक्षा निर्देशनालयका महानिदेशक दुर्गादत्त विष्टले आधारभूत तहमा विद्यालयमा रहेका विद्यार्थीलाई माध्यमिक तहको माथिल्लो कक्षासम्म पुर्याउनु प्रदेशका लागि ठूलो चुनौतीका रूपमा देखाएकाले अब त्यही अनुसार सन्तुलनको प्रयास आवश्यक रहेको बताए।

समस्या कक्षा १ बाटै सुरु हुन्छ

विद्यार्थीको निरन्तरतामा देखिएको समस्या माथिल्लो तहसामात्र नभई कक्षा एकबाटै सुरु हुने गरेको प्रदेशको पछिल्लो शैक्षिक तथ्यांकले देखाएको छ । त्यस आधारमा यहाँ कक्षा १ मै विद्यालय छाड्ने दर ११.७ प्रतिशत छ । कक्षा १-५ मा ८.५, कक्षा ६-८ मा ४.९ र कक्षा ९-१० मा ४.८ प्रतिशत विद्यार्थीले विद्यालय छाड्ने गरेका छन् । कक्षा १ को विद्यालय छाड्ने दर राष्ट्रिय औसत ९.१ प्रतिशतभन्दा २.६ प्रतिशत विन्दुले बढी छ । कक्षा ६-८ मा भने प्रदेशको दर राष्ट्रिय औसत ५.४ प्रतिशतभन्दा कम छ । यसले प्रारम्भिक कक्षामै विद्यार्थीलाई विद्यालयमा टिकाइराख्ने विषयमा विशेष ध्यान आवश्यक रहेको देखाउँछ ।

विद्यालय छाड़नुका साथै एउटै कक्षा दोहोयाउने दर पनि प्रारम्भिक तहमा उच्च छ। कक्षा १ मा १९.३ प्रतिशत विद्यार्थीले कक्षा दोहोयाएका छन्। कक्षा १-५ मा ११.३, कक्षा ६-८ मा १२.१ र कक्षा ९-१० मा ४.२ प्रतिशत छ। कक्षा १ को कक्षा दोहोयाउने दर राष्ट्रिय औसत १३ प्रतिशतभन्दा ६.३ प्रतिशत विन्दुले बढी हो। कक्षा १-५ र ६-८ को दर पनि राष्ट्रिय औसतभन्दा बढी छ। प्रदेशमा कक्षा उर्लने दरमा पनि समस्या देखिएको छ। कक्षा १ बाट दुईमा उर्लने दर सुदूरपश्चिममा ६९.१ प्रतिशत छ भने राष्ट्रिय दर ७८ प्रतिशत छ। कक्षा १-५ मा प्रदेशको दर ८०.२ र राष्ट्रिय दर ६३ प्रतिशत तथा कक्षा ६-८ मा प्रदेशको दर ८२.६ र राष्ट्रिय दर ७४ प्रतिशत छ।

►► क्रमशः पृष्ठ ५ म

पोखरा पोखरा महानगरपालिका -६ गौरीघाटस्थित फेवाताल किनारमा डोरीले बाधेर राखिएका ढुंगाहरू । आन्तरिक एवं बाह्य पर्यटकहरूका कारण पोखराको फेवाताल ज्यादै लोकप्रिय छ ।

खानी अनुमति प्रक्रियामा रोकिएका फाइल पेस गर्न उद्योग समितिको निर्देशन

काठमाडौं (प्रस)- उद्योग तथा वाणिज्य र श्रम तथा उपभोक्ता हित समितिले खानी अनुमति प्रक्रियामा भएको ढिलाइ फाइलको वास्तविक संख्या, रोकिएको अवधि र अधि बढ्न नसक्नुको कारणसहितको तथ्यांक समितिमा पेस गर्न खानी तथा भूगर्भ विभागलाई निर्देशन दिएको छ ।

समितिको बैठकमा खानी तथा खनिज पदार्थ विधेयक, २०८३ माथि सैद्धान्तिक छलफलपछि समितिका सभापति अन्सारीले अन्वेषणपछि उत्खननमा जान नसकेका, उत्खननको अनुमति लिएर पनि उत्पादन गर्न नसकेका तथा खोजतलास र उत्खननका

लागि आवेदन दिएका फाइलको अवस्थाबारे स्पष्ट विवरण उपलब्ध गराउन निर्देशन दिए ।

उनले खोजतलासका लागि अनुमतिपत्र प्राप्त गर्न ४५० र उत्खनन प्रक्रियाका १६६ को अवस्थाबारे जानकारी माग गर्दै समस्याका समाधानसमेत लिएर समितिमा उपस्थित हुन आग्रह गरे । विभागको सम्बन्धित महाशाखा तथा शाखामा कार्यरत अधिकारीको संख्या, प्रत्येक अधिकारीको जिम्मामा रहेका फाइल तथा अधि बढाइएका फाइलको तथ्याङ्कबारे चासो प्रकट गरे ।

सभापति अन्सारीले राज्यले

लगानीकर्तालाई सहज वातावरण दिनुपर्ने बताउँदै अनुमति प्रक्रियामा अनावश्यक ढिलाइ हुँदा लगानी निरुत्साहित हुने बताए । 'विभागले कागज चिन्ने हो कि व्यक्ति ? व्यक्ति चिन्ने होइन, लगानीकर्ता को हो भन्ने होइन, लगानीकर्तालाई हतोत्साहित गर्ने काम हुनु हुँदैन', उनले भने । उनले अहिले देखिएका समस्यालाई सम्बोधन गर्दै विधेयकलाई परिणाममुखी ढंगले अधि बढाउनुपर्ने र छिट्टै उत्कृष्ट ऐन ल्याउने उद्देश्यका साथ छलफल गर्नुपर्नेमा जोड दिए ।

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री दीपककुमार साहले अनुमति तथा स्वीकृति प्रक्रियालाई अनलाइन प्रणालीमा

आबद्ध गरी सम्बन्धित निकायलाई समयसीमा तोक्ने र तोकिएको समयमा स्वीकृति नभए स्वतः स्वीकृत हुने व्यवस्था गर्न सकिने विषयमा छलफल आवश्यक रहेको बताए । उनले स्वीकृति प्रक्रियामा हुने ढिलाइले परियोजनामा ठूलो आर्थिक क्षति हुने उल्लेख गर्दै त्यसमाथिको छलफललाई परिणाममा पुऱ्याउनुपर्ने बताए ।

खानी तथा भूगर्भ विभागका महानिदेशक दिनेशकुमार नापितले समितिका सदस्यहरूको जिज्ञासामा ढुङ्गा, खोला तथा नदीजन्य मिट्टी खानी ऐनअन्तर्गत नपर्ने र त्यसको क्षेत्राधिकार विभागको नरहेको स्पष्ट पारे ।

पर्यटक लक्षित गर्दै एनसेल र नाटोबीच सठ्ठमौता

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- एनसेलले नेपाल एसोसिएसन अफ ट्राभल अपरेटर्स (नाटो)सँग साझेदारीको घोषणा गरेको छ । यसको मुख्य उद्देश्य नेपाल भ्रमणमा आएका अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकहरूको दूरसञ्चार सेवामा पहुँच सहज र सरल बनाउनु रहेको छ ।

विहीबार नेपाल पर्यटन बोर्डमा आयोजित एक कार्यक्रमविच एनसेलका चिफ कन्स्युमर बिजनेस अफिसर उपांग दत्ता र नाटोका अध्यक्ष विश्वेश श्रेष्ठले यस सहकार्यका सम्बन्धमा एक समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गरेका छन् । यो सहकार्यले विभिन्न देशबाट नेपाल भ्रमणमा आएका पर्यटकहरूलाई आफ्नो यात्राभर आ-आफ्नो देशमा रहेका परिवार सदस्य र साथीभाइलगायत सबैसँग सम्पर्कमा रहन सहज बनाउने लक्ष्य राखेको छ । नेपालका विभिन्न भागमा यात्रा गर्दा सञ्चारको महत्त्वपूर्ण आवश्यकतालाई यसले सम्बोधन गर्छ ।

साझेदारीअन्तर्गत एनसेलले

पर्यटकहरूलाई भरपर्दो मोबाइल कनेक्टिभिटी उपलब्ध गराउनेछ भने नाटोले देशभर फैलिएको आफ्ना ट्राभल अपरेटरहरूको सञ्जालमार्फत पर्यटकहरूमाभ्र एनसेलका सेवा सुविधाका बारेमा जानकारी र सूचना उपलब्ध गराउने छ ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै दत्ताले भने, 'देशभर फैलिएको एनसेलको व्यापक नेटवर्क र पर्यटन क्षेत्रमा नाटोको

विविधतायुक्त पहुँचलाई उपयोग गर्दै यो साझेदारीले नेपाल आउने पर्यटकहरूको यात्रा अनुभव अविशमरणीय बनाउने विश्वास लिएका छौं । यति मात्र होइन, यो साझेदारीले 'नेपाल कलिड' अभियानलाई प्रवर्द्धन गर्न र नेपाललाई प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्यका रूपमा स्थापित गर्न पनि महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्नेछ ।'

'पर्यटनको मर्म भनेकै एक अर्कासँग

जोडिनु हो । मानिसहरूलाई मानिसहरूसँग जोड्नु, संस्कृति अनि अनुभवहरूलाई जोड्नु हो । नेपाल आउने हरेक यात्रुलाई आफ्नो यात्राभर सबैसँग सम्पर्कमा रहिरहन मद्दत गर्ने एनसेलसँगको यो अर्थपूर्ण सहकार्यले हामी उत्साहित छौं,' नाटोका अध्यक्ष श्रेष्ठले भने ।

दूरसञ्चार सेवामात्र नभएर, एनसेलले आफ्नो व्यावसायिक सामाजिक जिम्मेवारी (सीएसआर) अन्तर्गत एनसेल फाउन्डेसनमार्फत नाटोलाई प्रमुख राजमार्गहरूमा आधुनिक बाशा (सुरक्षित खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता) पूर्वाधार स्थापना गर्न सहयोग गर्नेछ । यसको सुरुवात धादिङ जिल्लाको गजुरीवाट पाइलट परियोजनाका रूपमा हुनेछ । यस पहलले यी मार्गहरूमा यात्रा गर्ने पर्यटक र स्थानीय समुदायलगायत सबैको सुविधाको बढ्दो आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्दछ र साथै दुवै संस्थाको नेपालमा दिगो तथा जिम्मेवार पर्यटन विकासप्रति साभाा प्रतिबद्धता रहेको देखाउँछ ।

■ प्रभाव संवाददाता

दमौली (तनहुँ) - मिलेनियम च्यालेन्ज अकाउन्ट (एमसिए) नेपालअन्तर्गत तनहुँमा निर्माण भइरहेको न्यू दमौली ४०० केभी क्षमताको सवस्टेशनको भौतिक प्रगति ३६ प्रतिशत पुगेको छ । एमसिए नेपाल तनहुँका सम्पर्क अधिकृत हुमनाथ ढकालका अनुसार आयोजनाको वित्तीय प्रगति भने १२ प्रतिशत रहेको छ ।

सवस्टेशन निर्माणको जिम्मेवारी भारतको टेक्नो इलेक्ट्रिक एण्ड इन्जिनियरिङ कम्पनी लिमिटेडले पाएको छ । आयोजनाका लागि तीन करोड ८८ लाख ८३ हजार छ सय ४३ अमेरिकी डलरमा सम्झौता भएको हो । सम्झौता सन् २०२४ जुलाई ३१ मा भएको थियो भने सन् २०२७ नोभेम्बर २२ सम्ममा सम्पन्न गर्ने गरी निर्माण सन् २०२४ अगस्ट १८ देखि सुरु गरिएको थियो । निर्माण सम्पन्न भएपछि न्यू दमौली सवस्टेशनले विद्युत् प्रसारण प्रणालीको क्षमता विस्तार तथा उत्पादित विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोड्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

एमसिए नेपालले सवस्टेशन निर्माणसँगै साझेदारी क्रियाकलापअन्तर्गत तनहुँका पाँच

एमसिए नेपालले सवस्टेशन निर्माणसँगै साझेदारी क्रियाकलापअन्तर्गत तनहुँका पाँच

स्थानीय तहमा विद्युत् वितरण प्रणाली सुधारको कामसमेत अधि बढाएको छ । यसअन्तर्गत पुराना तथा कमजोर विद्युत् पोल प्रतिस्थापन, एबी केबल तथा एसीएसआर केबल जडान र ट्रान्सफर्मर थप गर्ने काम भइरहेको छ ।

व्यास नगरपालिका-१, १२, १३ र १४ मा ४०७ वटा विद्युत् पोल फेर्ने, ४१ दशमलव २२ किलोमिटर एबी केबल जडान, तीनवटा ट्रान्सफर्मर निर्माण तथा सात दशमलव ८२ किलोमिटर एसीएसआर केबल परिवर्तन गरिनेछ । त्यस्तै आँबुखैरेनी गाउँपालिका-३, ४ र ५ मा ३७४ वटा पोल प्रतिस्थापन, २४ दशमलव ६६ किलोमिटर एबी केबल जडान, सातवटा ट्रान्सफर्मर निर्माण तथा १८ दशमलव ८५ किलोमिटर एसीएसआर केबल परिवर्तन गर्ने योजना छ ।

बन्दीपुर गाउँपालिका-२, ३ र ६ मा २८४ वटा पोल फेर्ने, २१ दशमलव शून्य पाँच किलोमिटर एबी केबल जडान, पाँच वटा ट्रान्सफर्मर निर्माण तथा १५ दशमलव ५५ किलोमिटर एसीएसआर केबल परिवर्तन गरिनेछ । धिरिङ गाउँपालिका-१, २, ३ र ५ मा ७८ वटा विद्युत् पोल प्रतिस्थापन, ५७ दशमलव ६८ किलोमिटर एबी केबल जडान, तीनवटा ट्रान्सफर्मर निर्माण तथा चार दशमलव छ किलोमिटर एसीएसआर केबल परिवर्तन गरिनेछ ।

यसैगरी ऋण्डि गाउँपालिका-१, ६, ७ र ८ मा ९२ वटा पोल फेर्ने, ४२ दशमलव ६५ किलोमिटर एबी केबल जडान, तीनवटा ट्रान्सफर्मर निर्माण तथा चार दशमलव ६२ किलोमिटर एसीएसआर केबल परिवर्तन गर्ने कार्यक्रम छ ।

एमसिए साझेदारी क्रियाकलापअन्तर्गत सञ्चालन हुने यी कामले ग्रामीण तथा सहरी क्षेत्रमा विद्युत् वितरण प्रणालीलाई थप सुरक्षित र भरपर्दो बनाउन सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको ढकालको भनाइ छ । पुराना पोल तथा तार विस्थापन गरी एबी केबल जडान गरिने भएकाले विद्युत् चुहावट तथा प्राविधिक समस्या न्यूनीकरण हुनुका साथै उपभोक्ताले गुणस्तरीय विद्युत् सेवा पाउने अपेक्षा गरिएको छ ।

कृषि तथा पशुपन्छी बिमामा प्रिमियम अनुदान

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं – कृषि, वन तथा पर्यावरणमन्त्री गीता चौधरीले विपद्बाट कृषि क्षेत्रमा हुने क्षति न्यूनीकरण तथा कृषकलाई राहत उपलब्ध गराउन संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट आवश्यक व्यवस्था हुँदै आएको बताइन् ।

राष्ट्रियसभाको बैठकमा उनले सबै किसिमका विपद् व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण स्थापना भएको बताउँदै प्रदेश तथा स्थानीय तहमा

समेत विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था रहेको जानकारी दिइन् ।

मन्त्री चौधरीका अनुसार प्रदेशस्थित कृषि क्षेत्र हेर्ने मन्त्रालयले कृषि क्षेत्रमा भएको क्षतिको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्यविधि निर्माण गरी बजेट व्यवस्थापन तथा राहत वितरण गर्दै आएका छन् ।

'संघीय कृषि, वन तथा पर्यावरणसम्बद्ध क्षेत्रमा हुने क्षतिको राहत व्यवस्थापनका सम्बन्धमा मन्त्रालयको मन्त्रीस्तरीय निर्णयअनुसार

सम्बन्धित प्रदेशबाटै राहत व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ', उनले भनिन्, 'ठूला विपद्का कारण प्रदेशमा स्रोतको अभाव भएमा संघीय मन्त्रालयबाट थप सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको छ । कृषकले काबुबाहिरको परिस्थितिका कारण व्यहोर्नुपर्ने आगलागी, हुरीवतास, जंगली जनावर, बाढी, खडेरी तथा असिनालगायतका जोखिम न्यूनीकरण गर्न सरकारले बाली, पशुपन्छी तथा मत्स्य विमाको व्यवस्था गरी प्रिमियममा अनुदान दिँदै आएको छ ।'

संविधान दिवसमा टेलिकमको विशेष 'डाटा अफर'

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं – नेपाल टेलिकमले 'संविधान दिवस २०८३' को अवसरमा प्रिपेड तथा पोस्टपेड मोबाइल ग्राहकका लागि विशेष डाटा अफर ल्याएको छ । कम्पनीले संविधान दिवसको अवसरमा 'अनलिमिटेड लाइट' र 'अनलिमिटेड प्रो' गरी दुई प्रकारका डाटा प्याकेज उपलब्ध गराउने प्रेस विज्ञप्तिमार्फत जनाएको छ । कम्पनीका अनुसार रु ४९९ (करसहित) मा उपलब्ध 'अनलिमिटेड लाइट ४९९' प्याकेजअन्तर्गत ग्राहकले ३० दिनसम्म दैनिक पाँच जिबी डाटा प्रयोग गर्न सक्नेछन् । दैनिक पाँच जिबीको सीमा पूरा भएपछि पनि बाँकी समय दुई एमबीपीएसको गतिमा अनलिमिटेड डाटा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

त्यसैगरी, बढी डाटा प्रयोग गर्ने ग्राहकका लागि रु ६९९ (करसहित) मा 'अनलिमिटेड प्रो ६९९' प्याकेज उपलब्ध गराइएको छ । यस प्याकेजमा ३० दिनसम्म दैनिक १० जिबी डाटा प्रयोग गर्न सकिनेछ । दैनिक १० जिबीको सीमा पूरा भएपछि बाँकी समय तीन एमबीपीएसको गतिमा अनलिमिटेड डाटा प्रयोग गर्न

सकिने नेपाल टेलिकमले जनाएको छ ।

पोस्टपेड मोबाइल प्रयोगकर्ताका लागि भने रेन्टल शुल्कसमेत प्याकेजमै समावेश गरिएको कम्पनीले जनाएको छ । नेपाल टेलिकमका अनुसार संविधान दिवस अफर असोज २ गतेदेखि असोज ४ गतेसम्म तीन दिन मात्र उपलब्ध हुने टेलिकमले जनाएको छ ।